Projektnamn:

Fortbildning och lärande inom kulturarvssektorn

Ansvarig institution:

Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet, Box 130, 405 30 Göteborg

Medverkande institutioner eller discipliner:

Institutionen för kulturvård, Hantverkslaboratoriet, Göteborgs universitet

Kulturvårdsavdelningen, Riksantikvarieämbetet

Nämnden för hemslöjdsfrågor

Projektledare:

Gunnar Almevik, professor, Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet,
Box 130 405 30 Göteborg, gunnar.almevik@conservation.gu.se

Sammanfattande resultat

I projektet har ett nätverksmöte arrangerats för svenska aktörer inom kulturarvsområdet samt för delegater från EU's medlemsstater för dialog och samarbete kring fortbildning och lärande. Dialog och erfarenhetsutbyte har skett mellan de två nätverken. Det svenska nätverket har fokuserat särskilt på frågor om immateriella kulturarv och traditionella hantverk. Arbetet har resulterat i ett utkast till nationell agenda för tryggande av traditionell hantverkskunskap. Det europeiska nätverket samlades kring den europeiska kulturagendan och den öppna samordningsmetoden Open Method of Coordination (OMC) gällande "skills, training and knowledge transfer: traditional and emerging heritage professions". Den europeiska arbetsgruppen har presenterat sin slutrapport vars resultat implementeras inom EU i strategier och resursallokering som rör kulturarvsområdet. I rapporten lyfts Hantverkslaboratoriet och kulturreservatet Gunnebo fram som goda metodiska exempel för att överbrygga forskning och praktisk kulturmiljövård.

Bakgrund och syfte med projektet

Digitaliseringen innebär nya sätt att tillgängliggöra och involvera människor i kulturarvsarbetet, men det ställs också nya krav på kompetenser. Traditionella hantverksyrken ställs inför nya

utmaningar men också möjligheter till kunskapsöverföring. Den pågående förändringen av kulturarvsområdets traditionella yrken och behov av kompetensbyggande insatser har uppmärksammats i samarbetet kring den Europeiska kulturagendan. Genom den så kallade öppna samordningsmetoden (open method of coordination) arbetar representanter från 23 av EU's medlemsländer med kartläggning och strategi kring fortbildning och lärande. I Sverige pågår arbete med digitalisering och nya sätt att använda av digitala teknologier, men det finns ingen samlad bild av konsekvenserna för kulturarvsområdet traditionella yrken, vilka nya yrken som växer fram och vilka utbildnings- och fortbildningsinsatser som behövs.

Syftet med seminariet är att samla aktörer inom kulturarvsområdet för dialog och samarbete kring fortbildning och lärande inom traditionella och nya yrken. Seminariet syftar också till kunskapsöverföring från det pågående europeiska "Agenda for Culture" samarbetet "Skills, training and knowledge transfer: traditional and emerging heritage professions".

Kortfattad teori- och metoddiskussion

I det här projektet utgör nätverket både metod och resultat. Målet har varit att skapa ett möte mellan aktörer inom kulturarvsområdet, ett "rundabordssamtal", för att diskutera nuläge och framtida behov av fortbildning och lärande med särskilt fokus på digital kompetens. Vid nätverksmötet har tillfälle getts att träffa och utbyta erfarenheter med den europeiska arbetsgruppen kring digitalt arbete, fortbildning och lärande.

Projektets huvudsakliga resultat och effekter

En referensgrupp med representanter från Riksantikvarieämbetet, Nämnden för hemslöjdsfrågor och Hantverkslaboratoriet på Göteborgs universitet har haft två planeringsmöten. Förarbete till projektet har presenterats på konferensen "Professionalism in the built heritage sector", Raymond Lemaire International Centre for Conservation, KU Leuven i Belgien den 5-8 februari. Två vetenskapligt granskade konferensbidrag har publicerats. Ett nationellt seminarium för dialog och samarbete kring fortbildning och lärande har genomförts den 23 maj 2018 för ca: 25 deltagare. Inför mötet distribuerades en SWOT analys gällande situationen för fortbildning och lärande. SWOT analysen har publicerats av Riksantikvarieämbetet. Dokumentationen från mötet sammanställdes som utkast till en nationell agenda för tryggande av traditionell hantverkskunskap. Ett uppföljande möte hölls den 13-14 mars 2019 i Lidköping där agendan

fastställdes inom den så kallade "hantverksnoden" för implementering av konventionen för tryggande av det immateriella kulturarvet.

Inom projektet har ytterligare ett möte planerats och genomförts för en europeisk arbetsgrupp för öppen samordning av fortbildning och lärande inom kulturarvsområdet inom det europeiska samarbetet. Mötet genomfördes den 23-26 maj för ca: 20 deltagare från olika europeiska medlemsländer. De två grupperingarna med nationella och europeiska representanter sammanfördes i en gemensam aktivitet den 23 maj för dialog och erfarenhetsutbyte.

Resultatens placering i förhållande till nationell och internationell översikt av tidigare forskning inom området

Det nationella nätverksarbetet är knutet till den så kallade "hantverksnoden" för implementering av konventionen för tryggande av det immateriella kulturarvet. Traditionella hantverkskunskaper utgör ett utpekat område för UNESCOs konvention om skydd av det immateriella kulturarvet. Insatser för kunskapstradering, formell och informell utbildning och fortbildning utgör centrala delar i fråga om hur skydd och tryggande kan realiseras. Forskningen om traditionella hantverkskunskaper och olika utbildningsformer och pedagogiska teorier är omfattande, men det saknas kopplingar och bryggor till implementeringen i praktiken. I detta avseende fyller det här aktuella nätverket en viktig funktion.

Det aktuella europeiska samarbetet om fortbildning och lärande inom kulturarvsområdet syftar i sig till att ge en översikt av kunskapsläget vad gäller forskning, policy och goda praktikexempel. I slutrapporten påtalas brister i tillgång på data och sammanställningar för att kunna dra generella slutsatser. Kunskap finns om olika materiella och immateriella kulturarv men sammanställningar om professioner, professionsutövare och utbildning inom fältet saknas. I slutrapportens översikt uppmärksammas särskilt Hantverkslaboratoriet som metodiskt exempel för att överbrygga forskning och praktisk kulturmiljövård. Gunnebo slott ges som föredömligt exempel på arbetet med Farokonventionen och hur man kan arbeta med kulturarvets värde i samhället.

Resultatets relevans för kulturmiljön, kulturarvet och kulturmiljöarbetet

Sverige har ett uttalat mål att vara internationellt ledande inom det digitala området. Det gäller även inom kulturarvsområdet och omfattar såväl materiellt, som immateriellt kulturarv.

Riksantikvarieämbetet har med framgång engagerat sig i digitalisering och tillgängliggörande av kulturarvsinformation. Nya digital teknik får också genomslag i andra delar av fältet, som rör dokumentation och kunskapsförmedling kring fysiska kulturobjekt, miljöer och immateriella aspekter av kulturarv. En angelägen uppgift är insatser för att dokumentera och föra vidare traditionella hantverkskunskaper. Gränssnittet handens arbete och digital teknik är ett områden som står mitt i förändring och utveckling. Till problemen hör bristande erfarenhetsutbyte mellan kulturmiljöområdets aktörer, avsaknad av dokumentation och analys av konsekvenserna för kulturarvsområdet traditionella yrken, vilka nya yrken som växer fram och vilka utbildnings- och fortbildningsinsatser som behövs.

Det är angeläget och relevant för kulturmiljöarbetet i Sverige att samla aktörer, utbyta erfarenheter och skapa medvetenhet om parallella pågående aktiviteter. Det är också angeläget och relevant att insatser som görs inom den Europeiska gemenskapen och kulturarvsagendan kopplas samman med och görs nyttig för nationella aktörer inom kulturmiljöområdet.

Resultatspridning – nuläge och kommande

Den europeiska arbetsgruppen presenterade sitt arbete på slutkonferensen i Wien i december 2018 till det europiska kulturarvsåret. Arbetsgruppen har publicerat en slutrapport där som sagt Hantverkslaboratoriet och kulturreservatet Gunnebo fram som goda metodiska exempel. Information om arbetet finns samlat på Riksantikvarieämbetets hemsida, se https://www.raa.se/samhallsutveckling/internationellt-arbete-och-eu-samarbete/eu-och-kulturarvet/omc-fortbildning-och-larande-inom-kulturarvsomradet/.

Det nationella arbetet med fokus på traditionella hantverkskunskaper har fortgått. Ett uppföljande seminarium arrangerades på Nämnden för hemslöjdsfrågor i Stockholm den 7 maj 2019, där den föreslagna nationella agendan om tryggande av traditionella hantverkskunskaper diskuterades och bearbetades.

Referenser

Almevik, G. & Wolke, E. 2018. *SWOT-analys. Kompetens, lärande och kunskapsöverföring inom kulturarvssektorn.* Visby: Riksantikvarieämbetet.

https://gup.ub.gu.se/file/207652

Almevik,G. (2019) Mastering Building Conservation. *Professionalism in the built heritage sector.* Red. Van Balen & Vandesande. London: Taylor & Francis Group.

Ateca Amestoy, V., Aguilella Cueco, D., Baatz, W., Karatza, M., Konstantinidis, K., Marçal, Elis, Macfarlane, A, McKeon, S., Stanojev, J. (2017). *Brainstorming Report. Towards an integrated approach to cultural heritage for Europe – Prospectus on "Skills training and knowledge transfer for traditional and emerging heritage professions".* Voices of Culture. http://www.voicesofculture.eu/wp-content/uploads/2017/12/VoC-Skills-and-training-Final-report-with-Appendix1.pdf

European union (2019) *Fostering cooperation in the European Union on skills, training and knowledge transfer in cultural heritage professions. Report from the OMC working group of member states experts.* Luxembourg: Publications Office of the European Union. https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e38e8bb3-867b-11e9-9f05-01aa75ed71a1/language-en

Galán, A, Sciacchitano, E. Grumazescu, J. M., Gunthorpe, K., Roche, N. & Almevik, G. (2019) *Professionalism in the built heritage sector.* Red. Van Balen & Vandesande. London: Taylor & Francis Group.

Nämnden för hemslöjdsfrågor (2019) *Nationell agenda för tryggande av traditionell hantverkskunskap*. Stockholm: Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Van Lakerveld, J.A., Vroonhof, P., Broek, S., Stoutjesdijk, F.D., van Loo, S.B. (2017). *Skills, Training and Knowledge Transfer: Traditional and emerging Heritage Professions. An exploration.* Leiden: Plato, Ockham, Panteia. https://www.panteia.com/uploads/2017/07/final-report-on-emerging-heritage-professions-23062017.pdf

COUNCIL WORK PLAN FOR CULTURE 2015-2018
Priority Area B "Cultural heritage"
Topic B2: skills, training and knowledge transfer: traditional and emerging heritage professions

Open Method of Coordination (OMC) working group of Member States' experts

5th Meeting – 23 – 24 May 2018

Venue: Craft Laboratory, The Garden School, Magasinsgatan 5
Mariestad, Sweden

Agenda

23 May

15.00 Meeting in central Gothenburg, bus to Mariestad (exact location will be provided)

17.00 Check in at hotels

18.00 Joint dinner with National workgroup for traditional craftsmanship and intangible cultural heritage, The Craft Laboratory's invitation.

Presentation and discussion with Kent Johansson, ex. delegate in the European Parliament. Char for the National Association of Swedish Handicraft Societies. *Hops and Leon of Skaraborg, Esplanaden 4, Mariestad*

24 May

Craft Laboratory, The Garden School, Magasinsgatan 5

8.30 Tour at the Craft workshops and gardens, meetings with craft students and teachers. Guded by Professor in Craft sciences Harald Høgseth, director of Craft Laboratory Linda Lindblad

10.00 Registration of participants
(With the participation of 2 representatives of Voices of Culture (Structured Dialogue with the European Commission) - Skills, Training and Knowledge Transfer: traditional and emerging heritage) - Elis Marcal (Conservator-Restorer, E.C.C.O. European Confederation of Conservator-Restorers') Organisations and Jermina Stanojev PhD, (Researcher Independent expert, Uppsala University).

Plenary session - Elected Chair presiding

10.30 Opening of the meeting - approval of the minutes of the 3rd and 4th meeting, overview and approval of 5th meeting draft agenda; summary of 4rdt meeting

10.45 Updates from the Commission, *Sciacchitano, European Commission, DG EAC, Policy officer Unit D1 Cultural policy*

11.00 OMC Work session 1

12.00-13.00 Catered Lunch

13.00 OMC Work session 2

17.00 End of the first day

19.00 Dinner at county residence

---

25 May

(With the participation of 2 representatives of Voices of Culture)

9.00 Integrated cultural heritage management in times of Smart Specialisation Strategies, Professor in heritage conservation Chister Gustafsson (to be confirmed)

10.00 Planning and preparation of next OMC meetings: Expected results, suggestions for presentations of case studies/good practice examples and experts to be invited

11.45 Conclusions by the Chair

12.00 Catered lunch

14.30 Buss to Gothenburg

Flight connection from 18.00 is possible

19.00 Dinner, eventually barbeque if weather is good.

Saturday 26 May

9.30 Meeting in central Gothenburg, minibuss to Gunnebo (Exact location will be provided)

10.00 Guided tour at Gunnebo castle and gardens

Research on historic gardening management regimes

Doctoral student Joakim Seiler, head gardener

12.00 Lunch at Gunnebo

13.30 REKO fair (sloid and handicraft)

Cultural heritage developemt projects i Västra Götaalnd

Marie Odenbring, cultural heritage advisor

Building preservation information centre Nääs

Ulrika Lind, director

Flight connection from 18.00 is possible

HOTELS
Pre booked rooms at Hotel Viktora and Mariestad City Hotel, price about 90EUR/night.
Confirm to Gunnar Almevik at the latest 1 May

Nationell agenda för traditionella hantverk

Möte i Noden Hantverk i nationella arbetsgruppen för skydd av immateriella kulturarv

Plats: Hantverkslaboratoriet, Trädgårdsskolan, Magasinsgatan 5, Mariestad
Tid: 23 maj, 10.00-16.00, kvällsaktiviteter från kl 18.00

Noden Traditionell hantverkskunskap samlas på Hantverkslaboratoriet i Mariestad den 23 maj 10.00 -16.00 därefter finns möjlighet att deltaga i gemensamt föreläsning, middag och mingel tillsammans med internationella arbetsgruppen för Skills, Training and Knowledge Transfer. Traditional and emerging Heritage Professions som har förlagt ett arbetsgruppsmöte till Hantverkslaboratoriet Mariestad 24–25 maj.

Program

9.30 Kaffe och mackor

10.00-10.30 En nationell agenda för traditionella hantverk

Det har gått åtta år sedan Sverige ratificerade Unescos konvention om immateriellt kulturarv. Nu har Sverige lämnat den första rapporten om genomförandet. Vi diskuterar vad konventionen betyder för Sverige, vilka slutsatser som kan dras av rapporten och arbetet framöver.

Friedrike Roedenbeck, kanslichef på Nämnden för hemslöjdsfrågor

Annika Nordström, arkivchef, Institutet för språk och folkminnen

10.30-10.45 Hantverkslaboratoriet

Hantverkslaboratoriet är en "forskningshub" som aktiverar hantverksutveckling och tillför traditionshantverk influenser från ny forskning om teknik och material. Hantverkslaboratoriet söker framförallt metoder som gör det möjligt att utöva hantverk och bevara hantverklig kvalitet i det moderna samhället.

Linda Lindblad, verksamhetsledare, berättar om Hantverkslaboratoriets verksamhet

10.45-11.10 EUdigiTAC

Ett digitaliseringsprojekt som vill lyfta befintliga lokala insatser inom textilt hantverk och konsthantverk i Europa med målet att integrera de lokala hantverksgemenskaperna i den digitala kulturella ekonomin. EUdigiTAC – Digitalt utformande av nya praktikområden är ett internationellt projekt av Studieförbundet Vuxenskolan i Västra Götaland, Changemaker AB, Viljandi Culture Academy vid Tartu Universitet och Confartigianato Udine vilket medfinansieras av Creative Europé-program och Region Västra Götaland."

Eva Gustafson, Studieförbundet Vuxenskolan i Västra Götaland

11.10-11.30 Kompetens och kunskapsöverföring inom kulturvården

Hur är det ställt med lärande och fortbildning inom kulturarvsområdets traditionella professioner? Hur påverkas traditionella yrken av digitaliseringen? Vilka nya kompetenser eller helt nya yrken behöver vi i framtiden? Dessa frågor står i centrum när EU-kommissionen samlar representanter från medlemsländerna i en arbetsgrupp för att analysera och utbyta erfarenheter om kompetens, lärande och kunskapsöverföring inom kulturarvssektorn. Uppdraget benämns på engelska "Skills, Training and Knowledge Transfer. Traditional and emerging Heritage Professions".

Gunnar Almevik, professor i kulturvård, Göteborgs universitet

11.30-12.00 Att samla in kulturväxter och deras berättelser

Genom Programmet för odlad mångfald (POM) har sedan 2002 inventerare och intresserad allmänhet jobbat för att samla in kulturväxter och deras berättelser som ett led i att förverkliga Konventionen om biologisk mångfald eller Riokonventionen. Genom arbetet har ett antal metoder använts, bland annat upprop för att nå ut över hela landet. Vilka erfarenheter har gjorts inom detta arbete? Kan metoderna vara intressanta även när det gäller traditionella hantverk?

Henrik Morin, konsulent och inventerare i Projektet odlad mångfald (POM), Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning, SLU

12.00-13.00 Lunch i Trädgårdsskolan

13.00-13.20 Introduktion till workshop

Frågeställningar:

- Hur är det ställt?
- Vad behöver göras?
- Vad kan få det att hända?
- Nationell Agenda för traditionella hantverk?

Som underlag till workshopen använder vi förmiddagens föredragningar samt Riksantikvarieämbetets SWOT-analys Kompetens, lärande och kunskapsöverföring inom kulturarvssektorn

Kent Johansson, tidigare EU parlamentariker och regionråd i Västra Götalandsregionen samt ordf. Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund

13.20-14.00 Styrkor, svagheter, hot och möjligheter

Workshop i grupper

Kaffe

14.20-15.00 Nationell Agenda för traditionella hantverk

Workshop i grupper

15.00-16.00 Presentationer från grupper och plenumdiskussion

16.30-18.00 Guidad tur på Institutionen för kulturvård. Visning av trädgårdar och verkstäder, och samtal med studenter.

Linda Lindblad och Tina Westerlund, hantverksexpert i odling och skötsel, Hantverkslaboratoriet

18.00 -

Plats: Hops n´ Leons of Skaraborg, Esplanaden 4, Mariestad

Mingel och middag tillsammans med en europeisk arbetsgrupp för fortbildning och lärande inom kulturarvssektorn. Presentation och diskussion ledd av Kent Johansson och Erminia Sciacchitano, policy officer EU kommissionen.

Anmäl dig senast 7/5 till info@nfh.se

Välkomna!

Friedrike Roedenbeck, Nämnden för hemslöjdsfrågor

Gunnar Almevik, Göteborgs Universitet Institutionen för kulturmiljövård

Linda Lindblad, Hantverkslaboratoriet

NÄMNDEN FÖR HEMSLÖJDSFRÅGOR

HANTVERKSLABORATORIET